

UMF "VICTOR BABEȘ" TIMIȘOARA

Definiție

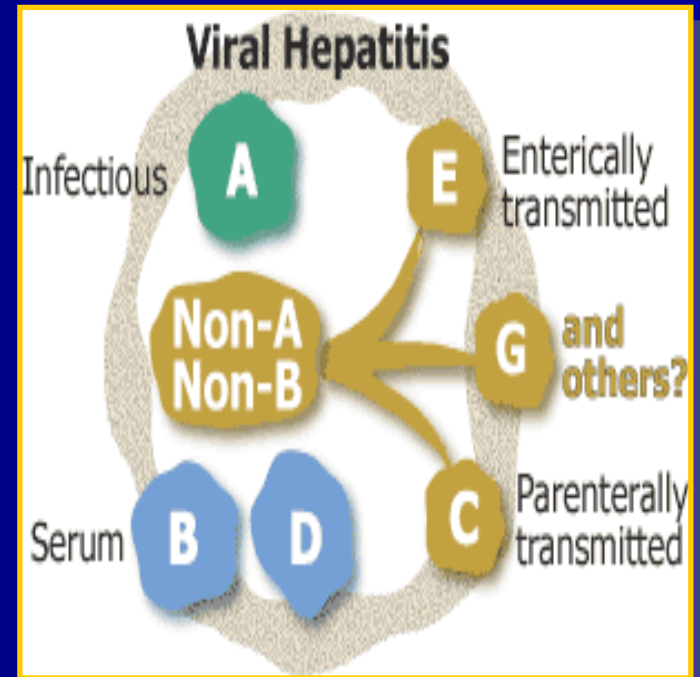
- Hepatitele virale sunt boli infecțioase specifice omului, cu evoluție endemo-epidemică, răspândite larg din punct de vedere geografic și care se manifestă clinic sub **formă icterică sau anicterică**.

Hepatitele virale

■ Sub denumirea de hepatite virale, sunt recunoscute următoarele entități principale:

- Hepatita virală cu virus A;
- Hepatita virală cu virus B;
- Hepatita virală cu virus D;
- Hepatita virală cu virus C;
- Hepatita virală cu virus E;
- Hepatita virală cu virus G.

Scurt istoric

- **Descoperirea Ag Australia de către Blumberg, în 1965, a condus la cunoașterea acestor îmbolnăviri sub multe aspecte, având ca rezultat în timp:**
  - **Diferențierea hepatitei virale de tip B de celelalte tipuri;**
  - **Depistarea mai fidelă a formelor anicterice și a purtătorilor cronici de AgHBs;**
  - **Demonstrarea transmiterii hepatitei virale B și pe alte căi în afara celei parenterale;**
  - **Clarificarea unor aspecte de patogenitate în hepatita virală B;**
  - **Demonstrarea heterogenității antigenice a AgHBs care a dus la stabilirea unor variații semnificative în repartiția geografică a subtipurilor de AgHBs.**

Importanța epidemiologică

■ În general, hepatitele virale sunt îmbolnăviri care constituie o problemă majoră de sănătate publică prin:

- Morbiditatea mare;
- Decesele pe care le generează;
- Sechelele invalidante;
- Costurile îngrijirilor medicale;
- Ponderea hepatitei virale B
- și a posibilităților de transmitere non-parenterale.

Caracteristicile agenților patogeni

Virusul Hepatitei A

- Face parte din familia *Picornaviridae*, genul *Hepatovirus*;
- Studii seroepidemiologice au pus în evidență anticorpi antiVHA, în masa populațională, într-o proporție medie de 70%;
- Pentru zona noastră geografică, majoritatea indivizilor trec printr-o formă icterică/anicterică de boală, până la vârsta de 20 ani;
- Diferențele dintre zonele geografice sunt foarte mari.

Caracteristicile agenților patogeni

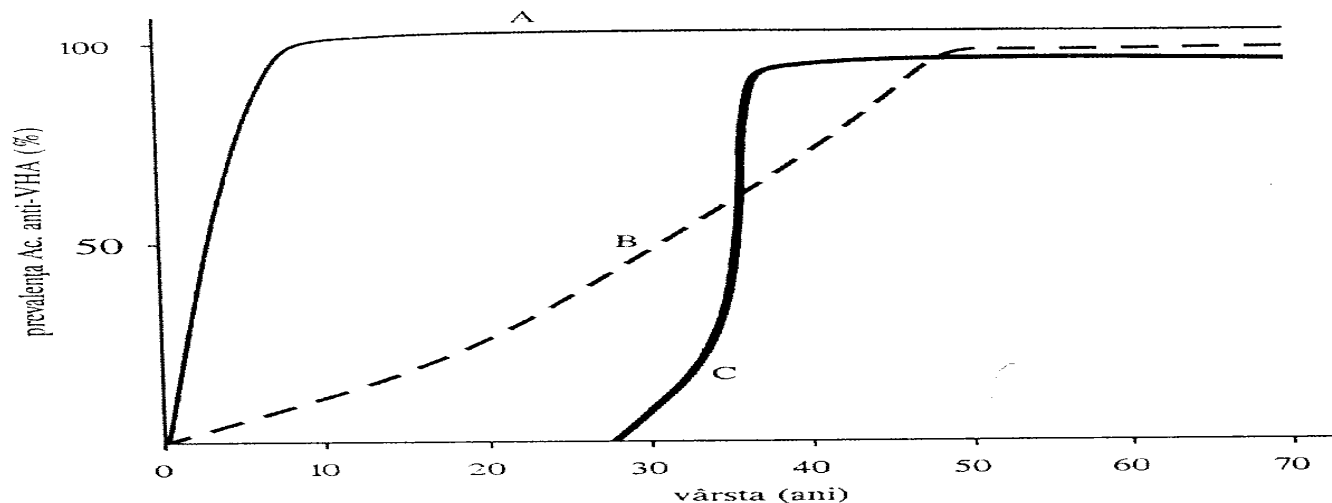

Fig. 2. Modelele de prevalență ale anticorpilor anti-VHA, în raport cu vârsta

Sursă imagine: *Ivan A. Tratat de Epidemiologie a bolilor transmisibile*, :265

- ▣ **A** – Model specific zonelor intens endemice
- ▣ **B** – Model specific zonelor cu endemicitate medie
- ▣ **C** - Model specific zonelor cu endemicitate redusă

Caracteristicile agenților patogeni

Virusul Hepatitei A

- este sensibil la acțiunea Clorului, în dozele uzuale:
  - Clor liber 2 mg/l în 5 minute;
  - Formaldehidă 0,25 ml/l la 37°C;
- Este inactivat la 60°C într-o oră și
- La 100 °C într-un minut;
- Rezistă zile, luni în ape reziduale, apa de mare.

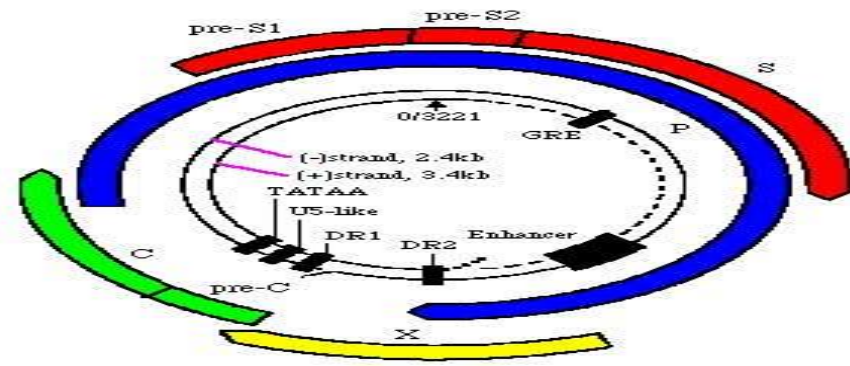
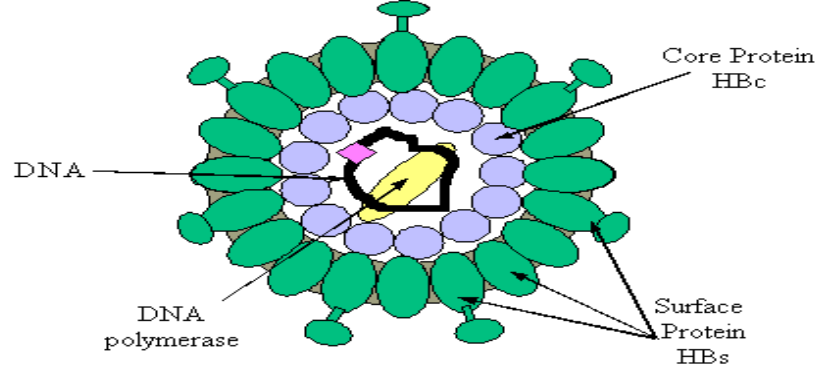

Caracteristicile agenților patogeni

Virusul Hepatitei B

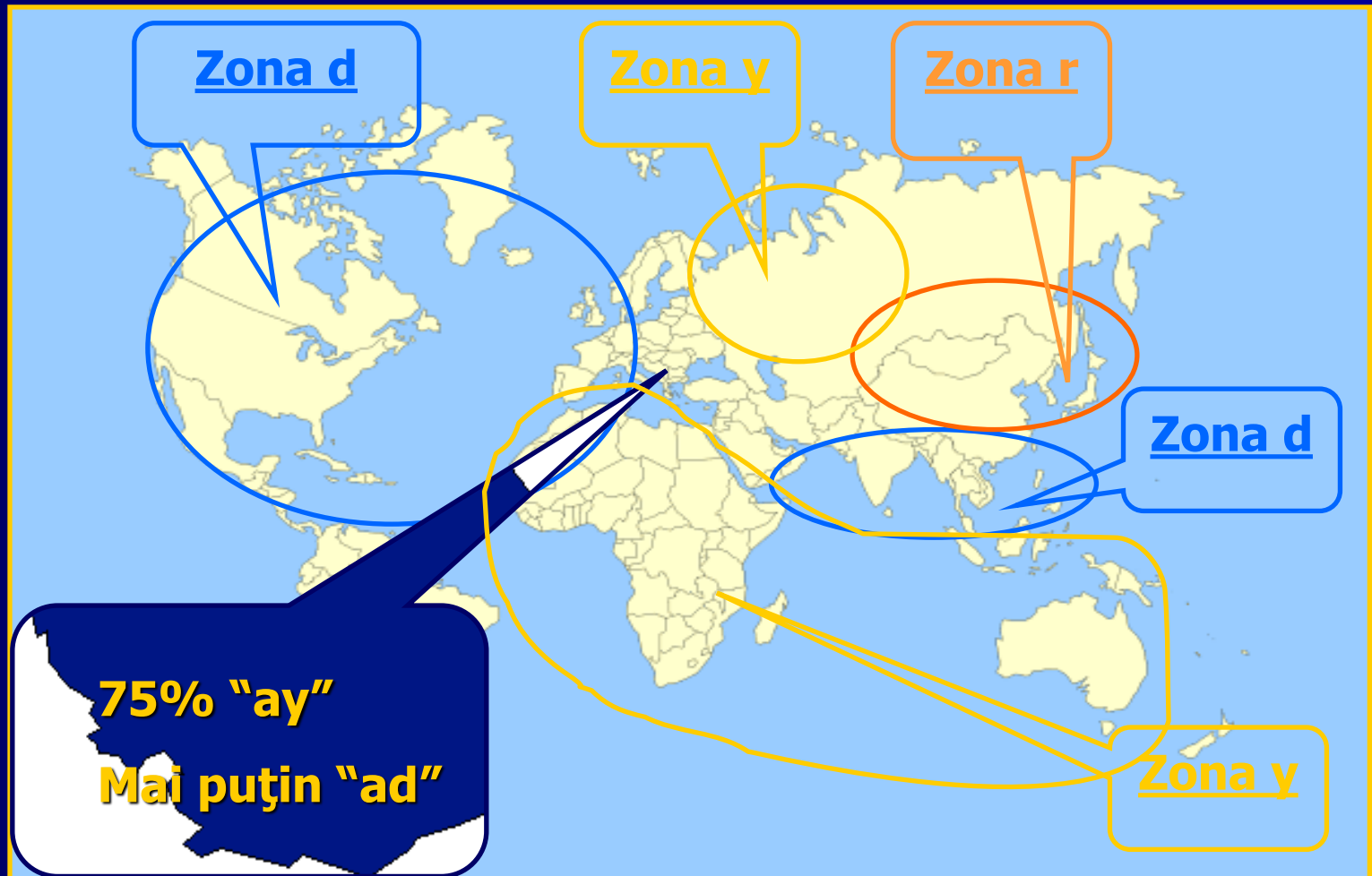
- În 1965, Blumberg a remarcat apariția unei linii de precipitare între serul unui arborigen australian și seruri provenite de la politransfuzati;
- Antigenul a fost numit **Ag Australia**;
- Cercetările ulterioare au stabilit relația de cauzalitate între Ag Australia și Hepatita virală B, luând denumirea de **AgHBs**.

Virusul Hepatitei B

- În 1970 Dane a descris o particulă cu dublu contur, cu o structură asemănătoare unui virus - Virusul Hepatitic B;
- Este un *Hepadnavirus*;
- Rezistă 7 zile la temperatura camerei și la tratarea cu fenol 0,2% sau alcool etilic;
- Este inactivat de betapropionlactonă, în concentrație de 4g/l și de glutaraldehidă în soluție apoasă alcalină.

Subdeterminanți antigenici HBs

Caracteristicile agenților patogeni

Virusul Hepatitei D

- Primele descoperiri legate de Ag/Atc Delta aparțin lui Rizzetto în 1977, care i-a descris ca pe un nou sistem antigenic în infecția cu virus B;
- Reconsiderări ulterioare au dus la individualizarea unui nou agent hepatitic denumit virusul hepatitei delta;
- Este un virus rudimentar numit și virus defectiv, care nu se poate multiplica singur, având nevoie de VHB drept virus helper.

Caracteristicile agenților patogeni

Virusul Hepatitei D

- Atunci când contaminarea cu virus D are loc concomitent cu VHB, avem de a face cu o coinfecție, care în general se manifestă benign (în această situație, potențialul de replicare și supraviețuire a VHD, este limitat de antigenemia HBs de scurtă durată);
- Dacă contaminarea cu VHD se face ulterior celei cu VHB, avem de a face cu o suprainfecție, ce poate evolua spre hepatită fulminantă sau hepatită cronică agresivă (VHD găsește cantități mari de AgHBs, necesar sintezei sale).

Caracteristicile agenților patogeni

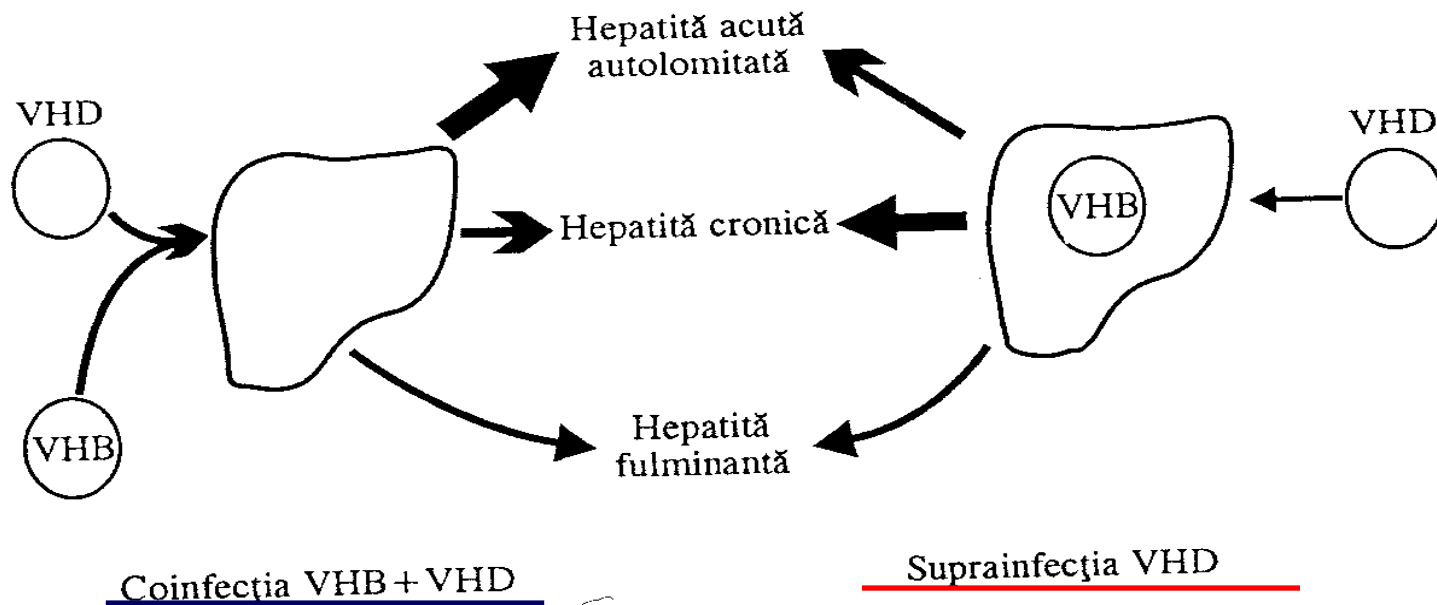

Fig. 3. Modalități evolutive ale infecției cu VHD
(după Koff – 27)

Caracteristicile agenților patogeni

Virusul Hepatitei C

- Face parte din Familia *Flaviviridae*, Genul *Hepacivirus*;
- Este asemănător în unele aspecte de ordin epidemiologic cu VHB, fiind răspunzător de majoritatea hepatitelor posttransfuzionale;
- Se cunosc cel puțin 6 genotipuri, cu mai multe subtipuri.

Caracteristicile agenților patogeni

Virusul Hepatitei E

- Este un ARN virus ce face parte din Familia *Calicivirus*, Genul *Hepevirus*;
- Este responsabil de hepatitele, până nu demult, denumite nonA-nonB, cu alură epidemică și transmitere pe cale digestivă, în special în condiții de igienă deficitare;
- Este asemănător în unele aspecte epidemiologice cu VHA;
- La gravide, poate determina hepatite fulminante, soldate cu deces în 20-39% din cazuri.

Caracteristicile agenților patogeni

Virusul Hepatitei G

- VHG este un ARN virus, fără înveliș, din Familia *Flaviridae*, cu mai multe genotipuri;
- Este rezistent la condițiile din mediul ambiental dar distrus de decontaminanți pe bază de clor;
- Generează hepatite acute spontan rezolutive ce, se presupune, că pot evolua spre cronicizare;
- Procentajul ridicat al infecțiilor cronice cu VHG și VHB/VHC, sugerează rolul helper al acestor ultime 2 virusuri.

Poarta de intrare

Pentru VHA și VHE

- este reprezentată de tubul digestiv
- Excepțional de tegumente sau mucoase;

**Pentru VHB, VHC
VHD, VHG**

- este reprezentată de tegumente sau mucoase.

Căi de eliminare

Pentru VHA

■ sunt reprezentate de fecale, urină; sânge

Pentru VHE

■ sunt reprezentate de fecale;

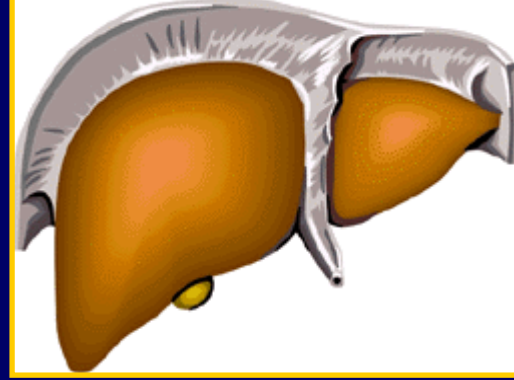
Pentru VHC și VHD

■ sunt reprezentate de sânge;

Pentru VHB

■ sunt reprezentate de sânge, spermă, secreții vaginale și posibil de alte secreții și excreții

Izvorul de infecție

Pentru HVA

- Este reprezentat de omul bolnav cu formă icterică sau anicterică de boală;
- Virusul se elimină prin fecale, din a 2-a jumătate a perioadei de incubație și dispare sau se reduce la câteva zile după apariția icterului;
- În general contagiozitatea bolii durează 10-14 zile de la debut, neexistând starea de purtător cronic.

Izvorul de infecție

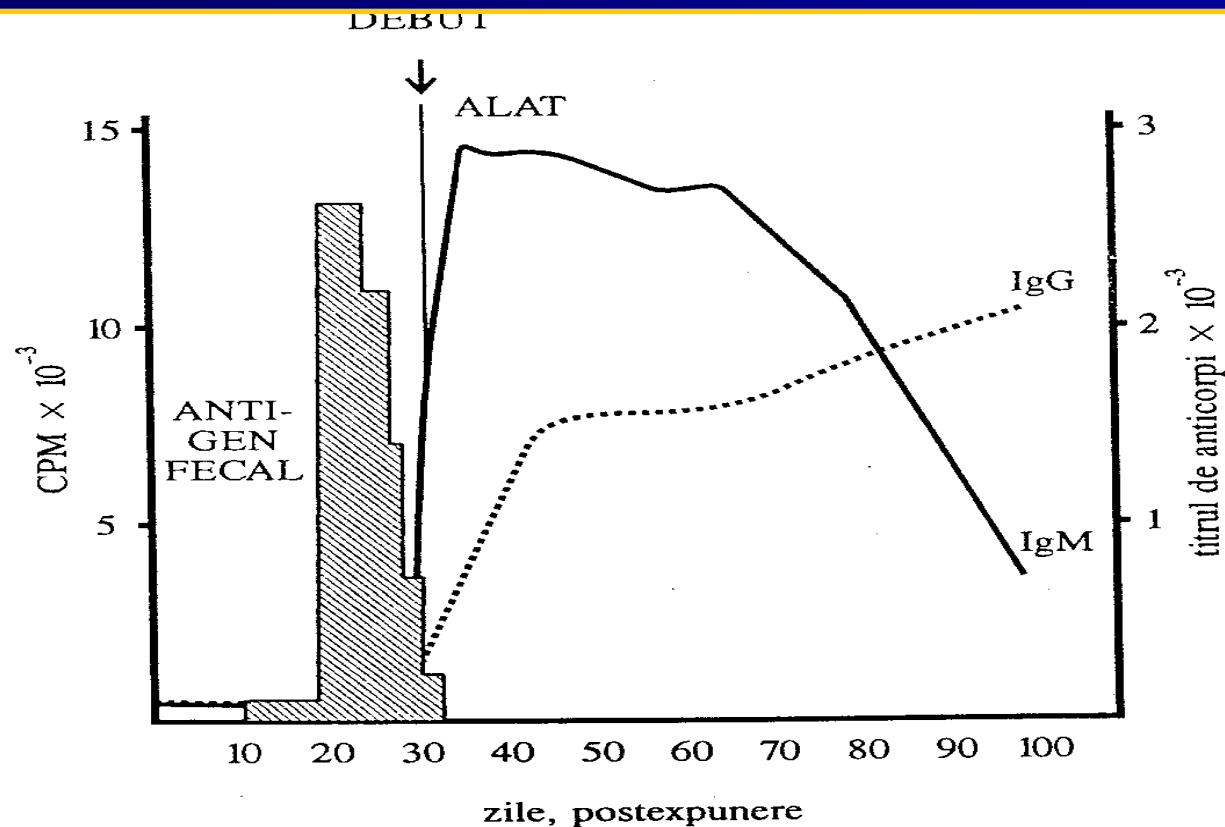
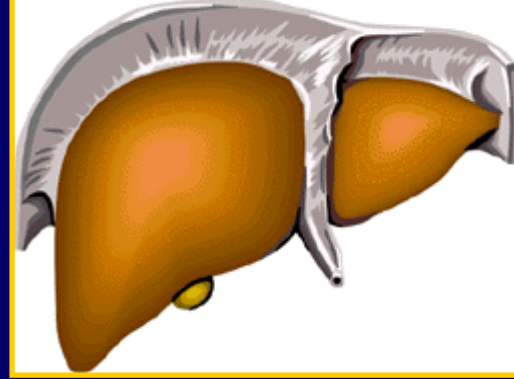

Fig. 1. Evenimentele serologice, biochimice și histologice în hepatita virală A

Izvorul de infecție

Pentru HVB

- este constituit de:
  - Bolnavii cu forme acute, icterice sau anicterice;
  - Bolnavii cu hepatită cronică persistentă sau agresivă;
  - Bolnavii cu ciroză de etiologie VHB;
  - Bolnavii cu hepatocarcinom cu Ag HBs pozitiv;
  - Purtătorii convalescenți și cei cronici de AgHBs;
- Cercetări serologice efectuate au relevat existența a peste 300 milioane de purtători ai AgHBs;

Pentru HVC, HDV, HVE, HVG

- Este reprezentat de bolnavii acuți și de purtători.

Izvorul de infecție

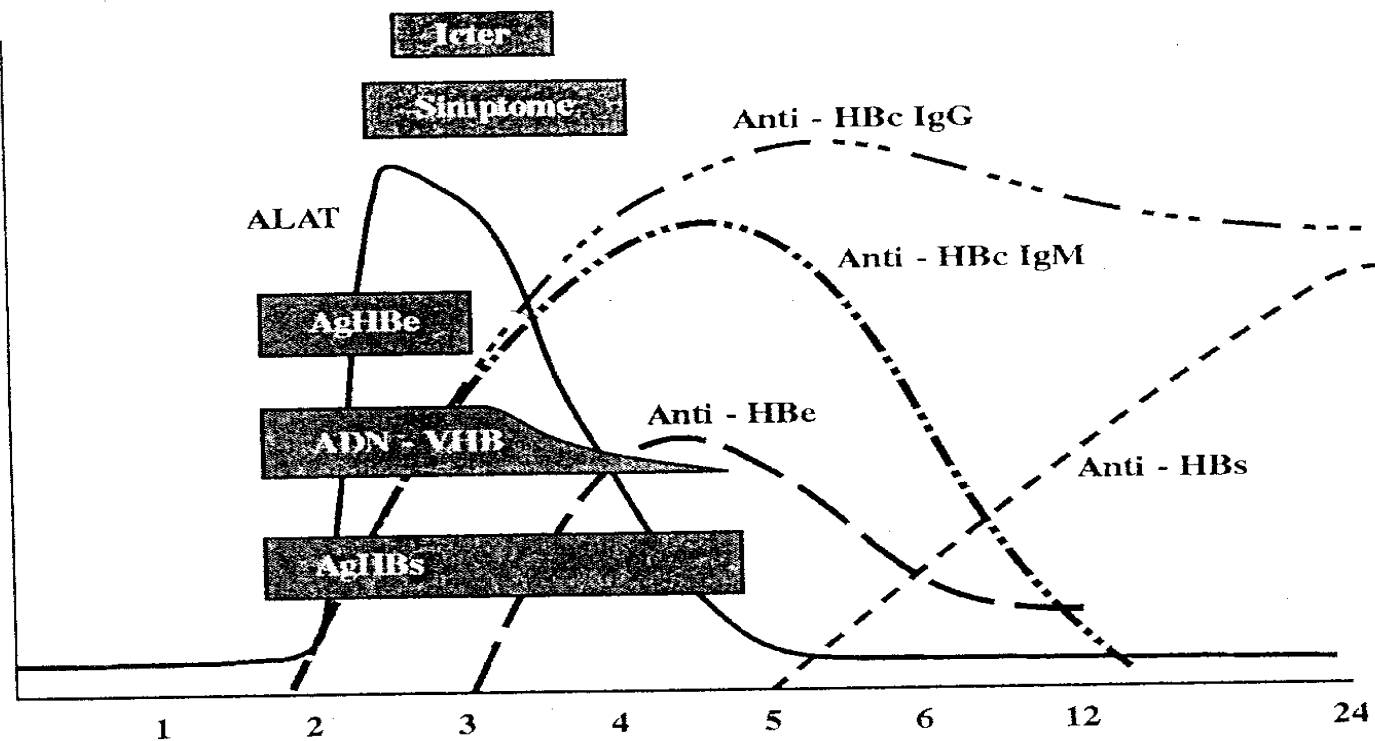

Fig. 2. Dinamica markerilor serologici în hepatita acută B autolimitată

Căile și mecanismele de transmitere

Pentru HVA

- Mecanism complex de transmitere, vehicularea agentului viral, eliminat prin fecale, făcându-se prin:
  - Mâna murdară, obiecte, rufărie, termometre,
  - Apă, alimente contaminate sau prin vectori, mai ales muște.

Căile și mecanismele de transmitere

Pentru HVB

- Se recunosc 2 modalități de transmitere:
  - **Transmitere parenterală** – realizată prin intermediul transfuziilor de sânge contaminat, instrumentar medical necorespunzător sterilizat, aparate de ras/foarfeci contaminate, instrumentar folosit pentru tatuaje;
  - **Transmiterea neparenterală** – realizată prin contact direct sexual și perinatal de la mamă la copil.

Căile și mecanismele de transmitere

Pentru HVC

- Se transmite parenteral prin intermediul sângelui (transfuzii), a factorilor de coagulare sau prin instrumentar necorespunzător sterilizat;
- Este posibilă și transmiterea sexuală/cea verticală;

Pentru HVD

- sunt asemănătoare cu cele ale HVB:
  - Transmitere parenterală prin sânge sau instrumentar;
  - Transmitere prin contact direct și eventual transmitere verticală (mamă – făt).

Căile și mecanismele de transmitere

Pentru HVE

- ✱ Transmitere prin contact persoană-persoană pe cale fecal – orală sau prin consum de apă contaminată;

Pentru HVG

- ✱ sunt asemănătoare cu cele ale HVC:
  - Transmitere parenterală prin sânge (transfuzii) și instrumentar contaminat;
  - Este posibilă și transmiterea verticală, eventual cea sexuală.

Populația receptivă

- ▣ Receptivitatea populației este generală pentru toate formele de hepatite virale;
- ▣ **HVA:** în zona noastră geografică, frecvența cea mai mare a îmbolnăvirilor se înregistrează la copiii preșcolari, școlari și la persoanele de vârstă tânără;
- ▣ **HVB:** incidența morbidității este mare la adulți, cu afectarea egală a ambelor sexe;
  - Există un risc profesional pentru personalul medico-sanitar, îndeosebi din unitățile de hemodializă, oncologie, obstetrică-ginecologie, chirurgie, stomatologie, laboratoare medicale, centre de transfuzii, precum și pentru cei din instituțiile pentru deficienți mintali.

Populația receptivă

- ▣ **HCV:** au răspândire universală, fiind în marea lor majoritate posttransfuzionale;
  - Există anumite grupe de risc – politransfuzatii, leucemicii, transplantații, fenomen asemănător cu cel din infecția cu VHD, VHG.

Factorii favorizanti

■ **Factorii socio-economici:**

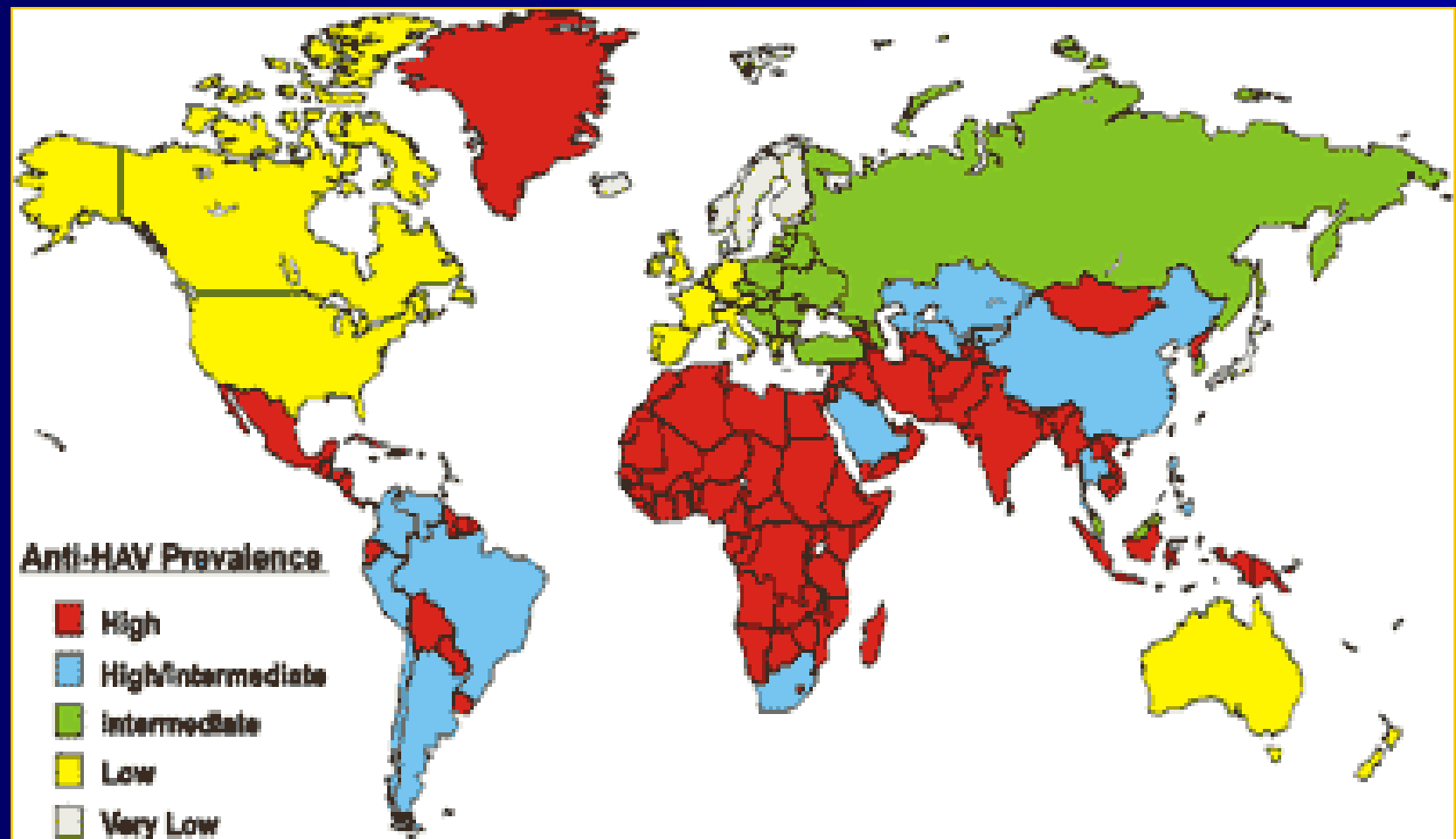
- Condiții de igienă precare;
- Aglomerațiile umane;
- Intimitatea coabitării;
- Practici sexuale aberante, promiscuitate, consum de droguri;
- Rezidența persoanelor în zone endemice pentru hepatitele transmise parenteral;
- Contact frecvent cu sânge și derivate de sânge;
- Educație sanitară precară.

Formele de manifestare ale procesului epidemiologic

- ▣ Hepatitele virale evoluează **endemo-epidemic** cu densități variabile, în funcție de arealul geografic;
- ▣ **HVA:** evoluează **sporadico-endemic sau endemo-epidemic**, cu tendință de evoluție ciclică după acumularea unui segment de populație receptivă;
  - Periodicitate 6-10 ani;
  - Sezonalitate de toamnă-primăvară;
  - Morbiditate mai ridicată în mediul rural;
  - Au fost descrise epidemii hidrice, de contact, de tip alimentar în cazul cărora alimentele mai frecvent incriminate sunt: laptele, untul, sucul de portocale, prăjituri, înghețată, fructe de mare, crudități.

Formele de manifestare ale procesului epidemiologic

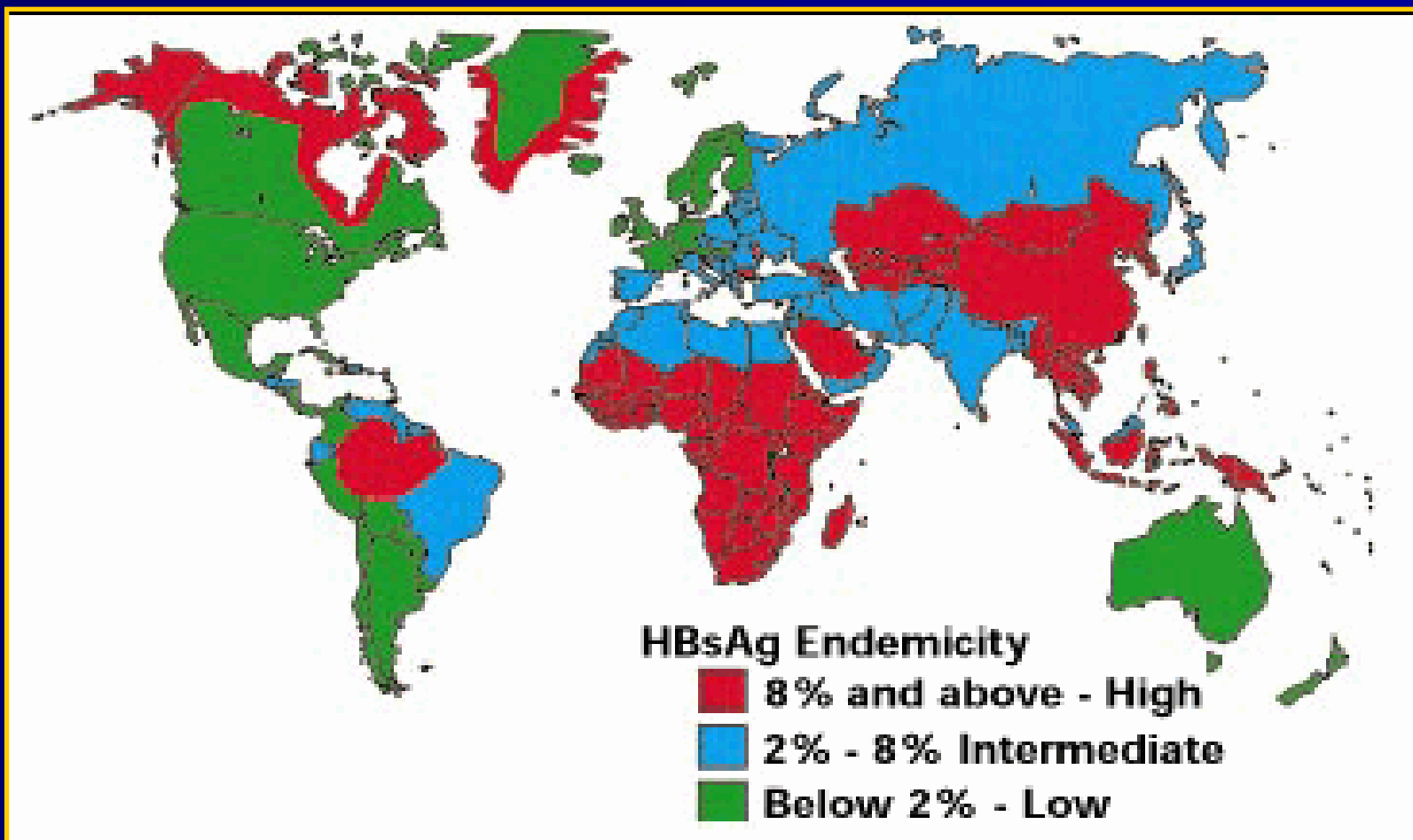

Formele de manifestare ale procesului epidemiologic

- ▣ **HVB** — evoluează **endemic, chiar hiperendemic** pentru anumite zone geografice;
  - Nu are variații sezoniere;
  - Portajul cronic survine în 20% din cazuri;
  - Aproximativ 40% din cei infectați cronic vor deceda prin complicații ale bolii;
  - Este primul virus uman implicat cert în etiologia proceselor maligne (CHP).

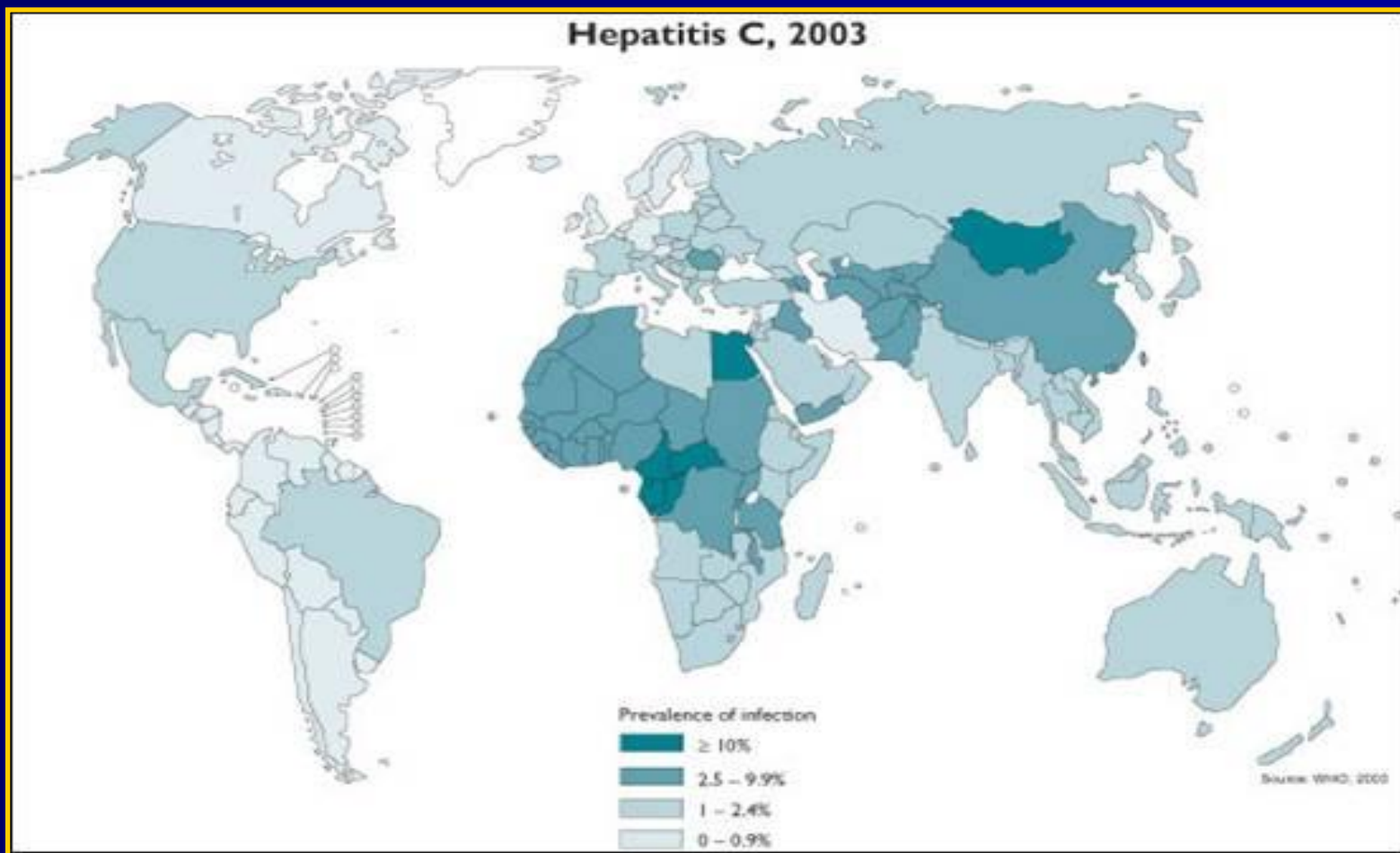
Formele de manifestare ale procesului epidemiologic

Formele de manifestare ale procesului epidemiologic

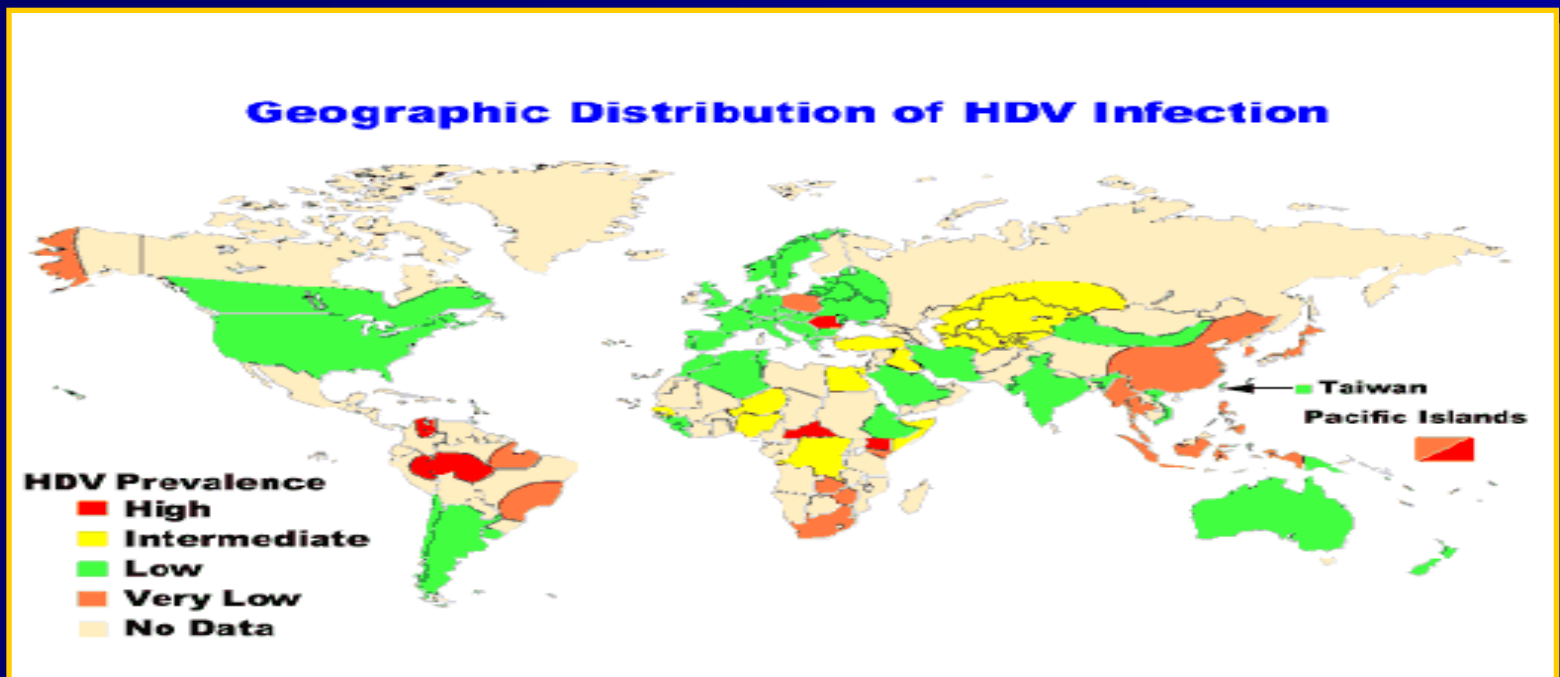
- ▣ **HCV:** în trecut 90% din cazuri erau posttransfuzionale, în prezent doar 10% pot fi explicate astfel;
  - În rest - **evoluție sporadică/endemică**;
  - Afectează în special adulții, mai ales sexul masculin;
  - Cronicizare în peste 50% din cazuri.

Formele de manifestare ale procesului epidemiologic

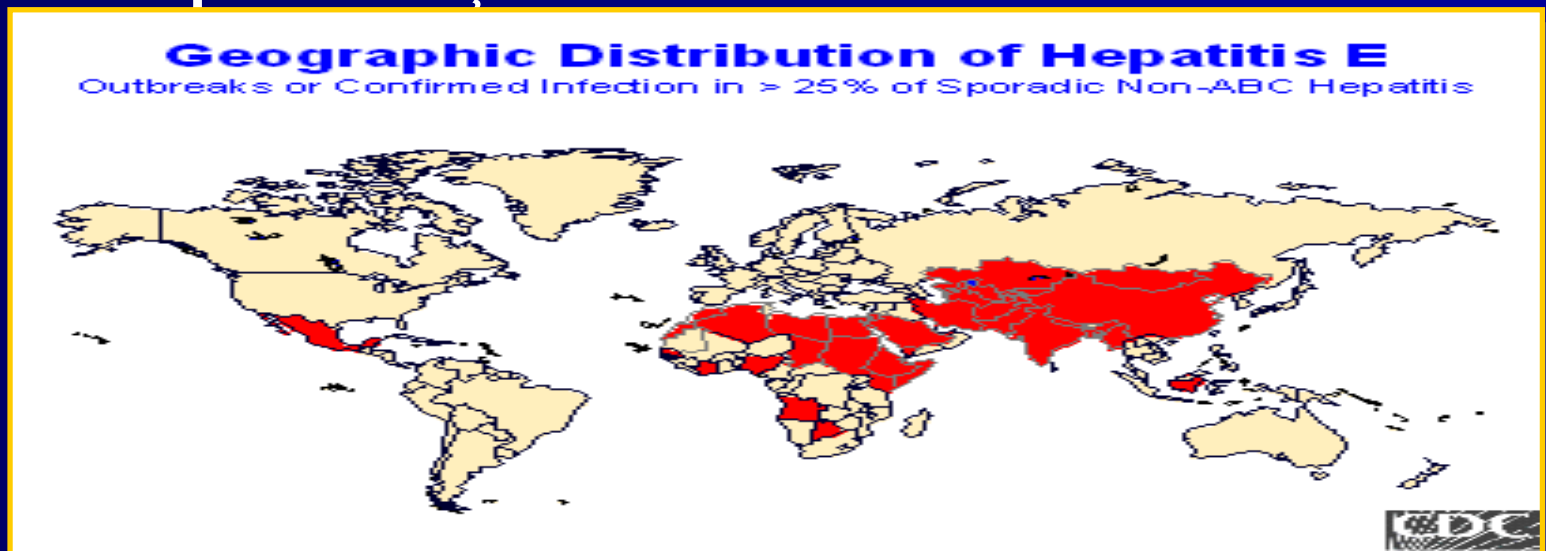
Formele de manifestare ale procesului epidemiologic

- ▣ **HVD:** este **endemică** în zona de S-E a Europei, în Africa, Orientul Mijlociu și America de Sud, fiind remarcate, în aceleași zone și unele izbucniri epidemice.

Formele de manifestare ale procesului epidemiologic

- ▣ **HVE:** provoacă **epidemii** asemănătoare cu HVA în unele regiuni din Asia și Mediterana Orientală;
  - În cazurile menționate, modalitatea de transmitere a fost reprezentată în special de consumul de apă contaminată iar episoadele epidemice au apărut după inundații.

Măsuri de profilaxie și combatere

Pentru HVA

- Măsuri față de bolnavi:
  - Depistare, declarare nominală;
  - Izolarea bolnavului în spital pentru 21 zile;
- Măsuri similare și pentru suspecti, cu izolare separată față de bolnavi, până la clarificarea diagnosticului;
- Măsuri față de contacți:
  - Control clinic și de laborator timp de 15-45 zile.

Măsuri de profilaxie și combatere

Pentru HVB

✿ Măsuri față de bolnavi:

- Depistare, declarare nominală;
- Izolare 30-40 zile, cu segregarea celor AgHBs+ față de ceilalți bolnavi cu hepatite virale;

✿ Măsuri similare și pentru suspecti, cu internare separată față de bolnavi, până la clarificarea diagnosticului;

✿ Măsuri față de purtători:

- Depistare, dispensarizare – control la 1,3,6,12 luni;
- Vindecare considerată după 2 controale succesive cu probe normale;
- Izolarea morală a stării de purtător cu recomandări privind profesiunea, atitudinea față de anturaj.

Măsuri de profilaxie și combatere

Pentru HVB

- ✱ Măsuri față de purtători:
  - Menționarea stării de purtător pe toate biletele de internare sau de trimitere pentru alte consulturi de specialitate;
- ✱ Măsuri față de contacți:
  - Control clinic și de laborator pe perioada de incubație maximă a bolii;
- ✱ Ancheta epidemiologică obligatorie;
- ✱ Educație sanitară continuă.

Măsuri față de căile de transmitere

■ **Prevenirea transmiterii nepercutane:**

- Decontaminarea dejectelor bolnavilor (fecale, urină) cu Cloramină 2%;
- Decontaminarea rufăriei prin contact 30 minute cu cloramină 0,5%;
- Decontaminarea veselei cu detergenți;
- Decontaminarea terminală în încăperi prin vesfenizare.

Măsuri față de căile de transmitere

▣ **Prevenirea transmiterii percutane:**

- Autoclavarea / sterilizarea corectă a instrumentarului;
- Decontaminarea obiectelor de utilitate comună;
- Evitarea expunerii accidentale profesionale la sânge sau alte fluide biologice infectante;
- Sterilizarea instrumentarului folosit pentru manichiură, pedichiură, tatuaje/piercing.

Măsuri față de populația receptivă

HVA:

- ▣ **Imunoprofilaxie pasivă** prin administrare de Ig totale 0,02-0,05 ml/kg corp, în primele 72h după un contact infectant;
  - Se administrează rar în cazul colectivităților de copii în care au apărut cazuri de HVA sau în colectivități în care ancheta epidemiologică prognozează posibilitatea unor izbucniri epidemice;
  - Nu se recomandă administrarea profilactică de masă.

Măsuri față de populația receptivă

HVA:

▣ **Imunoprofilaxie activă:** prin administrare de:

- vaccin inactivat (**Havrix**) de uz pediatric 0,5 ml/doză – utilizat până la 15 ani sau pentru adulți 1 ml/doză, cu administrare im.
- Un alt preparat comercial este **Avaxim**-ul .

Măsuri față de populația receptivă

■ **Administrare:**

- 2 doze la un interval de 6-12 luni;
- Reacții adverse: durere, eritem, indurație locală dar și subfebrilitate, cefalee, astenie, tulburări gastro-intestinale.

Măsuri față de populația receptivă

HVB:

▣ **Imunoprofilaxie pasivă** prin administrare de Ig specifice antiVHB [**HEPATECT CP 50 UI/ml (iv)** sau **GAMMA ANTI-HEPATITIS B GRIFOLS 200 U.I./ml (im)**]:

- Preexpunere – hemodializați, înaintea unui transplant de organ;
- Postexpunere – noi născuți din mame AgHBs + în doză de 0,5 ml i.m. sau pentru contactii sexuali ai unui purtător de AgHBs/expunere la sânge, fluide biologice potențial contaminate – în doză de 5 ml i.m. pentru adulți.

Măsuri față de populația receptivă

HVB:

▣ **Imunoprofilaxie activă:**

- Cu vaccinuri antiVHB obținute prin recombinare genetică - Ag HBs este produs pe drojdia de bere (*Saccharomyces cerevisiae*) sau pe celule de *E.coli* în care gena S, de sinteză a Ag HBs, este inclusă ca și plasmidă - **Engerix B, Euvax, Recombivax;**
- Există fiole de uz pediatric cu 10 µg/0,5 ml produs vaccinal sau de tip adult cu 20 µ g/1 ml.

Măsuri față de populația receptivă

HVB:

- ▣ **Imunoprofilaxie activă:** se vaccinează nou născuții în maternități, copii/adolescenți anterior nevaccinați, adulți din grupele de risc:
- Personal medical, personal/rezidenți din închisori, spitale pentru deficienți mintali;
  - Copii din colectivități închise;
  - Homosexuali, toxicomani;
  - Pacienți cu patologie hematologică/renală.

L.P.

Prevenirea hepatitelor posttransfuzionale

▣ **Măsuri față de donatori:**

- Excluderea de la donare, pe viață, a foștilor bolnavi;
- Screening cu excluderea persoanelor cu AgHBs +;
- Excluderea 6 luni a contacților cu purtători de AgHBs, a celor transfuzați;
- Preferarea donatorilor onorifici față de cei interesați;

▣ **Măsuri față de produs:**

- Tratarea cu U.V., cu betapropionlactonă;
- Păstrare 6 luni;
- Verificarea dozelor.

Prevenirea hepatitelor posttransfuzionale

▣ **Măsuri față de populație:**

- **Limitarea transfuziilor și înlocuirea cu substituenți.**

Vă mulțumesc pentru atenție!

*Alte imagini – surse
Internet*